

СЕКЦІЯ 4. ІННОВАЦІЙНІ ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ

Волкова Н. І.

канд. екон. наук,
доцент кафедри фінансів і банківської справи
ДонНУ імені Василя Стуса

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ БАНКІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Вступ. Сьогодні, в умовах невизначеності та воєнної агресії з боку Росією, гостро постає питання оцінювання фінансової безпеки банків, бо цей процес безпосередньо впливає на соціальний та економічний стан нашої країни, на її національну безпеку та фінансову безпеку банківської системи. Відомо, зниження фінансової безпеки банківського сектору призводить до зростання заборгованостей, відтоку вкладів фізичних осіб, наростання інфляційних процесів, зниження довіри до банків, врешті-решт – до їх банкрутства. Результати такого впливу мають негативні наслідки у вигляді зниження економічної безпеки держави, що в свою чергу призводить до спадання рівня фінансової безпеки і банківської системи загалом, і окремих банків. Зазначене вказує на необхідність пошуку нових напрямів оцінки стану фінансової безпеки банків та фінансової стійкості держави загалом. Саме для цього дослідження наявних методик і моделей оцінки фінансової безпеки банків набуває особливої актуальності, адже врахування наявних наслідків кризової ситуації та війни дасть можливість вдосконалювати існуючі та розробляти нові підходи до оцінки фінансової безпеки банків у сучасних умовах.

Проблему оцінки фінансової безпеки банків висвітлювали в своїх працях як вітчизняні, так і зарубіжні вчені: Л. О. Акімова, І. Барановський, С. М. Ілляшенко, О. Л. Пластун, С. І. Мельник, А. О. Єпіфанов, М. М. Єрмошенко, О. І. Трохимець, В. І. Франчук, Т. В. Шелеметьєва та ін.

Метою роботи є обґрунтування методик оцінки фінансової безпеки банків під час дії режиму воєнного стану та вдосконалення підходів щодо її оцінки задля прискорення післявоєнної відбудови України.

Основна частина. Фінансова безпека є складовою економічної безпеки банків. Забезпечення фінансової безпеки є сукупністю певних заходів щодо запобігання негативного впливу на безпеку банків та уникання шкоди від зовнішніх та внутрішніх загроз задля надійного функціонування банківської установи. Фінансову безпеку можна назвати якісною стороною фінансового стану банку, оскільки вона спрямована на досягнення позитивних характеристик діяльності, захисту від фінансових загроз та зменшення до мінімуму можливих ризиків. Тому зрозуміло, що менеджмент банку не може обійтись без належної оцінки його фінансової безпеки.

Дослідження довело, що немає єдиного підходу як до оцінювання фінансової безпеки банків, так і до видів оцінки. О. І. Барановський виділяє такі її види:

1) оперативна оцінка, проводиться шляхом аналізу фактичних показників, що дає змогу оцінити безпеку банку, її фінансову складову у потрібний час;

2) тактична оцінка – аналіз фінансової безпеки, враховуючи показники ресурсної, валютної, кредитної та інвестиційної безпеки разом з визначенням безпечного рівня доходів та витрат банківської установи;

3) стратегічна оцінка, діє на основі розрахунку інтегрального показника, що враховує аналіз інших показників фінансової безпеки банку [1].

Спираючись на те, що загального підходу не існує, слід розуміти, який підхід та інструментарій доцільно використати при оцінюванні рівня фінансової безпеки того чи іншого банку для попередження можливих загроз. Встановлено, що ігнорувати подібність етапів оцінки економічної та фінансової безпеки неможливо, оскільки вони часто включають однакові показники.

Наявні методи оцінювання фінансової безпеки банків нами згруповано в п'ять груп [2]:

1) методи, що базуються на економічних нормативах;

2) методи за визначенням коефіцієнтів і індикаторів;

3) методи експертних оцінок;

4) методи економічно-математичних моделей;

5) методи, що базуються на оцінці банківських ризиків.

Більшість науковців використовує методи, що базуються на використанні коефіцієнтів та індикаторів. Проте решта наявних методів так чи інакше має зв'язок з методом коефіцієнтів (окрім методу експертних оцінок). Не завжди доцільно орієнтуватись на методи, що базуються на економічних нормативах, оскільки вони не покажуть реальної, детальної картини фінансового стану банку. Тому доцільніше буде використовувати відносні показники для проведення оцінювання фінансової безпеки банку. А методи, які використовують коефіцієнти та індикатори, можна вважати універсальними, адже вони вказують на фінансові аспекти банківської діяльності. Значна частина дослідників виокремлює лише певну кількість індикаторів або без побудови економіко-математичних моделей, або які пропонують дослідження лише за ступенями ризиків – кредитного, дохідного та достатності капіталу, і не до кінця враховують фінансову складову безпеки. Вищезазначені характеристики властиві підходам до оцінювання фінансової безпеки за кількісними показниками. Прикладом оцінювання фінансової безпеки за якісними показниками є метод експертних оцінок, що базується на проведенні анкетування банківських установ. Така методика оцінювання використовується вже після попередньо проведеного аналізу за кількісними методами, може доповнювати його. Підтримуємо точку зору науковців, які зазначають, що питання вибору найваж-

ливіших та впливових показників постає поруч із вибором правильного методичного підходу до оцінювання фінансової безпеки [3]. Вважаємо, що при виборі показників оцінки фінансової безпеки варто врахувати досвід вітчизняних банків України та зовнішні і внутрішні загрози, не ігноруючи вплив на фінансовий стан політичної ситуації та дії воєнного стану в країні. Традиційні методи базуються на оцінці надійності функціонування банку та його стабільності. Нетрадиційні методи використовують аналіз ризиків і визначення ринкової вартості банку, і не є поширеними у використанні, оскільки для такого аналізу потрібна важкодоступна інформація щодо тенденцій на ринку, а основним їх недоліком є відсутність аналізу фінансового стану та оцінки загроз.

Висновки. Методичні підходи до оцінки фінансової безпеки банків є досить неоднозначними та різними, проте більшість з них базується на кількісних методах оцінювання, проте кожен банк вибиратиме той підхід, який найбільше допоможе з аналізом рівня фінансової безпеки банку, та убезпечить від впливу негативних чинників і попередить про наслідки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення). Київ. 2014. 760 с.
2. Розробка методичного підходу до оцінювання інтегрального рівня фінансової безпеки комерційних банків із урахуванням вартісно грошової складової. URL: https://radaecon.kname.edu.ua/images/Dis/diser_Rodchenko_3.pdf (дата звернення: 05.04.2023).
3. Фінансова безпека підприємств і банківських установ. URL: <https://pravo.studio/finansov-osnovyi/finansova-bezpeka-pidpriemstv-bankivskih.html> (дата звернення: 05.04.2023).

Худолій Ю. С.

канд. екон. наук, доцент

Національного університету

«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ЗАСТОСУВАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ BIG DATA У БАНКІВСЬКОМУ БІЗНЕСІ

Вступ. Поширення Big Data значно змінило фінансову індустрію. Тепер клієнти не обов'язково відвідують місцеві банківські відділення і не вирішують усі свої банківські потреби через касира. Фактично, більшість клієнтів використовує мобільний та онлайн-банкінг, щоб мати доступ до широкого спектра фінансових продуктів. З розвитком інтернету та соціальних мереж банківський сектор, як і вся світова економіка, зазнав фундаментальних змін.

Big Data у банківському бізнесі мають доступ до величезного обсягу інформації, яку вони використовують для кращого розуміння своїх клієнтів і можливості запропонувати їм більш персоналізовані продукти та послуги.